

Ю Несбьо

НОЖ

*Този книга е издадена с финансовата помощ
на НОРЛА.*

Ю Несбьо

НОЖ

Превод от норвежки: *Ева Кънева*

ИК „ЕМАС“

Jo Nesbø

KNIV

© 2019, Jo Nesbø, Oslo

Published by Agreement with Salomonsson Agency

Ю Несбьо

НОЖ

Превод: *Ева Кънева*

Оформление на корицата: *Живко Петров*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

Първа част

ПЪРВА ГЛАВА

От клона на прогнил бор се развяваше опърпана рокля. Тя припомни на стареца песен от неговата младост, в която се пееше за рокля, окачена на въже за простиране. Тази рокля обаче не се вееше под поривите на южняка, а в леденостуденото течение на замръзнала река. На дъното на реката цареше пълно затишие. Макар че беше пет следобед, месец март и на небето нямаше облаци, през плътния слой лед и четирите метра вода под него проникваше съвсем оскъдно количество слънчева светлина. Затова борът и роклята тънеха в причудлив зеленикав сумрак. Роклята беше лятна, установи старецът, синя на бели точки. Допускаше да е имала друг цвят, но впоследствие да е избелял. Зависи откога дрехата висеше окачена на клона. Бе потопена в реката и неспирното течение я миеше – при ниско ниво на водата я докосваше едва-едва, а придойдеше ли реката, я дърпаше и скубеше ожесточено. И малко по малко я разкъсваше на парчета. Старецът и тази окъсана рокля си приличаха донякъде. Някога дрехата е била важна за някого – за девойка или за жена, за погледа на мъж или за ръцете на дете. А сега точно като стареца беше изгубена, похабена, неизползваема, прикована в капан, блокирана, онемяла. Беше въпрос на време течението и времето да отнесат и последното късче от онова, което е била някога.

– Какво гледаш? – чу той глас зад стола, където седеше.

Напук на болките в мускулите завъртя глава и погледна нагоре. И установи, че влезлият клиент не е идвал пре-

ди. Паметта на стареца бе отслабнала, но той никога не забравяше лицето на човек, отбил се в ловно-рибарския магазин „Сименсен“. Новодошлият не бе дошъл да купува оръжие и муниции. Като натрупа рутина, човек започва да познава по погледа тревопасните, тоест, принадлежащите към частта от човешкия род, загубила инстинкта да убива и в неведение относно тайната на другата част от човечеството, че нищо не е в състояние да те накара да се почувстваш по-жив от това, да понижиш с куршум голям топъл бозайник. Клиентът навярно търсеше блесни или въдичарски пръти. Висяха окачени на рафтовете над и под големия телевизор. Или искаше да си избере фотокапан. Те пък се намираха в другия край на магазина.

– Гледа реката – отговори вместо него Алф, зет му.

Олюляваше се на пети, с ръце, пъхнати в джобовете на дългия камуфлажен елек, който не сваляше на работа.

– Миналата година с производителя монтирахме подводна камера и сега си имаме двайсет и четири часа излъчване на живо от мястото точно над рибохода до водопада Нора. Можем да проследим точно кога рибата започва да се изкачва по течението.

– А кога именно?

– Отделни екземпляри през април и май, но масовото преселение започва чак през юни. Пъстървата хвърля хайвера си преди съомгата.

Клиентът се усмихна на стареца.

– Май малко си избързал, а? Или мярна някоя риба?

Старецът отвори уста. Думите бяха в главата му, не ги беше забравил, но от устните му не се отрони нито звук.

– Афазия – поясни Алф.

– Моля?

– Получи инсулт и си изгуби говора. Рибарски такъми ли търсите?

– Фотокапан – отвърна клиентът.

– Значи сте ловец?

– Ловец? Не, ловът не е по моята част. Намерих екскременти непосредствено пред вилата ми в Съркедален. Точно такива никога не бях виждал. Заснех ги, качих ги на стената ми във фейсбук и попитах дали някой знае от какво животно са. Отговориха ми веднага: от мечка. Мечка! В гората на двадесет минути с кола и половин час пеша от центъра на норвежката столица.

– Фантастично.

– Зависи какво влагате във „фантастично“. Във вилата ходя със семейството ми. Искam някой да застреля този звяр.

– Аз съм ловец и разбирам какво имате предвид, но дори в Норвегия, където в средата на XIX век е имало около три хиляди мечки, през последните триста години почти не са регистрирани случаи на хора, нападнати и убити от мечка.

„Единайсет“ – помисли си старецът. Единайсет души от 1800 година до днес. Последният случай беше от 1906-а. Речта и координацията на крайниците му бяха силно нарушени, но бе запазил паметта си и бистрия си разсъдък. Поне в общи линии. Случваше се да се обърка и забелязваше как се споглеждат Алф и дъщеря му Мете. Така разбираше, че е казал нещо не на място. В началото, когато зетят и Мете поеха магазина, който старецът отвори и стопанисва в продължение на петдесет години, той им помагаше и беше полезен. Но сега, след последния прекаран инсулт, просто седеше. Не че това го разстройваше кой знае колко. След смъртта на Оливия вече не беше особено придиичив към живота. Стигаше му да е покрай семейството си, да хапне нещо топло за вечеря, да седи на този стол в магазина и да гледа безконечния филм на големия екран. Там събитията протичаха с неговото темпо. Най-драматичното, което можеше да се очаква, беше първата риба, готова да хвърли хайвера си, да форсира рибохода.

– От друга страна, макар да не се е случвало, не е гаранция, че няма да се случи. – Алф заведе клиента до рафта с фотокапаните. – Дори да говорим за малко мече, всички хищници искат да убиват. С помощта на фотокапан ще получите яснота дали животното е свило леговище близо до вилата ви, или просто е минало случайно оттам. Между другото, кафявата мечка излиза от бърлогата си горе-долу по това време на годината и обикновено е много гладна. Затова най-добре поставете камерата на мястото, където сте открили екскрементите, или някъде покрай вилата.

– Значи, самата камера се намира в тази къщичка за птици?

– Къщичката за птици, както я нарекохте, защитава фотокапана от неблагоприятни атмосферни условия и от животни. Този модел фотокапани са много икономични и изгодни. Оборудвани са с френелова леща. Тя улавя инфрачервените лъчи, излъчвани от животни, хора или други движещи се обекти. Когато фотокапанът засече тяло с температура, различна от температурата на околната среда, видеозаписът стартира автоматично.

Старецът надаваше ухо на разговора, но нещо друго бе приковало вниманието му. Случващото се на екрана. Забеляза, че зеленикавият сумрак леко е просветлял.

– Видеозаписът се съхранява в SD карта, поставена във фотокапана. От картата можете да прехвърлите на компютър записа и да го прегледате.

– Ето, това вече наистина е *фантастично*.

– Да, но за да разберете дали фотокапанът е заснел нещо, се налага да се разкарвате до мястото, където сте го поставили. Ако се спрете на ето този малко по-скъп модел, есемес ще ви известява всеки път, когато фотокапанът заснеме обект. Имаме и още по-усъвършенстван модел. Той изпраща записа на телефона ви или на електронната ви поща. В такъв случай можете да преглеждате

записите от дома си и само от време на време да се разхождате до мястото, където е поставена камерата, за да подменяте батерията.

– Ами ако мечката се появи през нощта?

– Камерите са оборудвани с инфрачервена черна или бяла светкавица. Излъчват невидима светлина и така няма опасност животното да се подплаши.

Светлина. Старецът я виждаше. Светъл конус идваше отдясно, срещу течението. Проби зелената вода и блъсна роклята. Сякаш внезапно съживила се девойка затанцува от радост.

– Ама това ми звучи като научна фантастика!

Старецът зина, когато видя в кадър да попада космически кораб. Беше осветен отвътре и се носеше на метър и половина над речното дъно. Удари се в едър камък, на забавен каданс се завъртя, светлината от предните фарове зашари по дъното на реката, за миг попадна в обектива на камерата и заслепи стареца. После клоните на бора уловиха свободно носещото се превозно средство и го застопориха. Старецът усети как сърцето му се разтуптя. Това беше автомобил. Лампичката в купето светеше и той видя, че е пълно с вода почти догоре. Вътре имаше човек. Полуизправен на шофьорското място, отчаяно притискаше глава към тавана, явно за да си набави въздух. Един от прогнилите клони, задържащи колата, се прекърши и течението го отнесе.

– По мръкнало кадрите няма да са толкова контрастни и ярки като на дневна светлина и ще са в черно-бяло. Но ако обективът не е запотен или зацапан, ще видите мечката.

Старецът започна да тропа с крака, за да привлече вниманието на Алф. Човекът в потъналата кола си пое дълбоко въздух и се гмурна. Късата му четинеста коса се разлюля, бузите се издуха. Той удари с две ръце по страничния прозорец, обърнат към обектива на камерата, но во-

дата в купето притъпи силата на удара му. Опрял ръце о подлакътниците, старецът се опитваше да се привдигне от стола, ала мускулите отказваха да се подчинят на желанията му. Забеляза, че средният пръст на едната ръка на мъжа във водния капан е сив. Мъжът престана да удря и блъсна челото си в прозореца. Изглежда, се беше предал. Счупи се още един клон, а течението дърпаше ли, дърпаше, за да отнесе колата. Борът обаче не я пускаше още. Старецът се взираше в изтерзаното лице, притиснато към прозореца отвътре. Сините очи напиреха да изскочат от орбитите. Кремав белег описваше дъга от единия ъгъл на устните до ухото. Старецът успя да се надигне от стола и направи две колебливи крачки към рафта с фотокапани.

– Извинете ме за момент – обърна се Алф към клиента. – Какво има, татко?

Старецът размаха ръце към монитора зад гърба си.

– Сериозно? – изуми се Алф и пъргаво се приближи. – Риба?

Старецът поклати глава и пак се обърна към екрана. Колата вече я нямаше. И всичко си беше същото. Речното дъно, мъртвият бор, роклята, зеленикавата светлина, проникваща през леда. Сякаш нищо не се беше случило. Старецът тропна с крак и посочи екрана.

– Успокой се, татко. – Алф го тупна приятелски по рамото. – Има още време, докато започнат да хвърлят хайвер.

И се върна при клиента и фотокапаните.

Докато гледаше двамата мъже, обърнали му гръб, старецът усещаше как у него се надига отчаяние и гняв. Как да обясни какво видя току-що? Лекарят каза, че когато инсултът увреди и предната, и задната част на лявото мозъчно полукуло, нарушения настъпват не само в речта, а често и в общата способност за комуникация, включително писането и жестикулацията. Старецът се добра до стола и пак седна. Загледа се в реката, която продължаваше

да си тече. Необезпокоена. Невъзмутима. Непроменима. Няколко минути по-късно усети как пулсът му започва да се нормализира. Кой знае? Може това изобщо да не се е случило. Навярно е представлявало просто проблясък, загатващ за следващата стъпка към пълната тъма на старостта. Или – в конкретния случай – към разноцветните ѝ халюцинации. Старецът гледаше роклята. В мига, когато му се стори, че я озаряват автомобилни фарове, сякаш зърна как Оливия танцува в тази рокля. Зад прозореца в осветеното купе видя познато лице. Помнеше го. А единствените лица, които все още помнеше, бяха видените в магазина. Този мъж бе идвал два пъти. Сините очи, кремавият белег. И двата пъти мъжът купи фотокапан. Преди броени дни в магазина се отбиха полицаи да питат за човек със същия външен вид. Ако можеше да говори, старецът щеше да им каже, че мъжът е висок. И не е тревопасно – личеше си по погледа му. Поглед на хищник.

ВТОРА ГЛАВА

Свайн Фине се надвеси над жената и попипа челото ѝ с длан. Беше плувнало в пот. Очите се взираха в него, изцъклени от болка. Или от страх. По-скоро от страх, предположи той.

– Боиш ли се от мен? – попита той.

Тя кимна и преглътна с мъка. Винаги му се беше струвала красива: когато я дебнеше как се прибира вкъщи или излиза; докато я следеше във фитнеса или я гледаше, разположил се на няколко седалки от нея в метрото така, че тя да го забележи. И да си има едно наум. Но никога не му се бе струвала толкова красива, колкото сега, легнала напълно безпомощна, изцяло в неговата власт.

– Обещавам да мине бързо, любов моя – прошепна той.

Тя едва преглътна. Беше толкова изплашена. Той се чудеше дали да не я целуне.

– Разрез с нож в корема и край – прошепна той.

Тя стисна очи и изпод миглите се оцедиха две прозрачни сълзи.

Свайн Фине се засмя тихо.

– Ти знаеше, че ще дойда, нали? Знаеше, че не мога да те пусна да си идеш. Защото съм ти дал дума.

Той плъзна показалец по вадата, стичаща се по бузата ѝ: смес от пот и сълзи. През голямата зееща дупка в дланта си, в крилото на орела, видя окото ѝ. Навремето млад полицаи го простреля в ръката. За осемнайсет сексуални посегателства го осъдиха на двацет години затвор. Той не отрече, че е извършил въпросните действия, но възрази срещу определението „посегателства“ и изрази остро

несъгласие, че мъж като него заслужава наказание за тези свои постъпки. Но съдията и съдебните заседатели явно сметнаха, че юридическите закони стоят по-високо от природните. Е, няма що.

Очите ѝ се взираха с ужас в него през кратера.

– Готова ли си, любов моя?

– Не ме наричай така – прохленчи жално тя. По-скоро умолително, отколкото заповедно. – И не споменавай думата „нож“...

Свайн Фине въздъхна. Защо хората се страхуват толкова много от ножа? Та той е първото сечиво на човечеството. Бяха имали на разположение два милиона и половина години да свикнат с него и въпреки това измежду тях все още се намираха неспособни да съзрат красотата в инструмента, помогнал им да слязат от дърветата. Лов, подслон, земеделие, прехрана, отбрана. Да, ножът отнема живот, но и създава. Двете вървят ръка за ръка. Само проумяващите тази зависимост и готовите да понесат последствията от своята човешка природа, от своя произход, са способни да обичат ножа. Да се боят от него и да го обичат. Защото, отново, това са двете страни на една и съща монета.

Свайн Фине вдигна поглед. Към ножовете върху плата до тях. Бяха готови да влязат в употреба. Да бъдат одобрени или отхвърлени. Защото изборът на подходящ нож е важен. Тези ножове си ги биваше, формата и големината им бяха съобразени с предназначението им и бяха изработени от висококачествена стомана. Но им липсваше онова, което Свайн Фине търсеше в един нож. Индивидуалност. Дух. Магия. Преди снажният млад полицаи с късата четинеста коса да съсипе всичко, Свайн Фине разполагаше с прекрасна колекция от двайсет и шест ножа.

Най-хубавият беше от остров Ява. Дълъг, тънък и асиметричен, вълнообразният клин напомняше гънеща се змия. Истинска красавица, жена. Може да не беше най-

практичният, но притежаваше хипнотизиращото въздействие едновременно на змията и на красивата жена. Караше хората да изпълняват заповедите му безропотно. Най-ефективното смъртоносно оръжие в колекцията му беше ножът рампури – любимецът на индийската мафия. Той излъчва студ, все едно е изсечен от лед, и запленива с грозотата си. Докато керамбитът – малък индонезийски нож със сърповидно острие, наподобяващо нокът на тигрова лапа – съчетава ефективност с красотата. Но в неговата красота има и нещо твърде вулгарно подобно на красотата на проститутка с прекалено тежък грим, твърде впитва рокля и просташки разголено деколте. Свайн Фине не харесваше такива ножове. Предпочиташе моделите с невинно, целомъдрено излъчване. Ако са и семпли – още по-добре. На тези характеристики отговаряше неговият фаворит в колекцията – финският нож пуко. Дръжката беше изработена от кафяво орехово дърво, гард липсваше, острието – късо, с канал, силно извито. Купи ножа в Турку и само два дни по-късно си послужи с него, за да обясни положението на закръглена осемнайсетгодишна девойка в бензиностанция „Несте“ в околностите на Хелзинки. Тогава започна да заеква – както винаги, когато го обземеше сексуална възбуда. Това не беше признак, че губи контрол, а по-скоро за точно обратното. Случваше се заради бурния прилив на допамин и потвърждаваше, че дори след седемдесет и седем години на този свят либидото му не е спаднало и на йота. Справи се точно за две минути и половина. Влезе, притисна я към плота, разпори ѝ панталона, опраши я, извади личната ѝ карта, запомни името и адреса ѝ и се омете. И всичко това в рамките на две минути и половина. Колко секунди му отне самото опрашване? Половият акт при шимпанзетата трае средно осем секунди. Осем секунди, през които двете маймуни са неспособни да се отбраняват в свят на заобикалящи ги застрашителни хищници. Горилите – изложени на по-мал-

ко естествени врагове – имат възможността да удължат удоволствието до една минута. Но високодисциплиниран мъж във вражеска обстановка е длъжен да пожертва удоволствието си в името на по-висша цел: размножаването. Така, както един банков обир никога не бива да продължава повече от четири минути, едно опрашване на обществено място не бива да надхвърля две минути и половина. Еволюцията щеше да докаже колко е прав. Беше само въпрос на време.

Но сега, тук, се намираха в безопасна обстановка. Пък и опрашване изобщо нямаше да се състои. Не че не му се искаше. Желание определено не липсваше. Но сега предстоеше да я прободe с нож. Нямаше никакъв смисъл да се опитва да осемени жена, щом актът няма да се увенчае с поколение. И високодисциплинираният мъж пазеше скъпоценното си семе.

– Имам пълното право да те наричам „любов моя“, щом сме сгодени – прошепна Свайн Фине.

Тя се взираше в него с очи, почернели от шок. Бяха толкова черни, сякаш вече угаснали. Сякаш в тях вече не бе останала нито искрица светлина.

– Да, с теб сме сгодени – засмя се тихо той и притисна месестите си устни към нейните. После машинално избърса устните ѝ с ръкава на фланелената си риза, та да не останат следи от слюнка. – И сега аз ще изпълня обета си... – Той плъзна ръка между гърдите ѝ надолу към корема.

ТРЕТА ГЛАВА

Хари се събуди. Знаеше, че след малко ще си спомни какво се е случило; тези няколко благословени секунди в неведение ще са всичко, което му се отпуска, преди реалността да се стовари върху него със силата на юмрук. Отвори очи и мигом съжали. През прашния зацапан прозорец проникваше дневна светлина, озаряваше празната малка стая и продължаваше безпрепятствено към центъра на болката зад очите му. Пак потърси убежище в мрака под клепачите си и се сети какво сънува. Ракел, разбиха се. Този епизод му се беше присънвал безброй пъти: утро преди толкова много години, малко след като се запознаха. Тя лежеше, отпуснала глава върху гърдите му. Той я попита да не би да проверява дали са верни слуховете, че Хари няма сърце. Ракел избухна в смях. Обожаваше този смях. Беше готов на всякакви идиотщини само и само да го подмами да излезе от устните ѝ. Тя повдигна глава, погледна го с топлите си кафяви очи, наследени от майка ѝ, австрийка по произход, и отвърна, че слуховете са верни, но тя е готова да му даде половината от своето сърце. И го направи. А нейното сърце беше толкова голямо. Изпомпи кръв по цялото му тяло, разтопи го, размекна го. Навярно неслучайно думата „нежен“ е някак близка на „женен“. Превърна го в любящ съпруг и в баща на Олег – вгълбеното, сериозно момче, което Хари постепенно обикна като собствен син. Хари беше щастлив. И това го изплаши до смърт. Беше блажено несведущ какво му предстои, но и злочесто просветен, че ще се случи нещо; не му е писано да задържи цялото това щастие.

Боеше се до смърт да не изгуби Ракел. Защото едната половина от сърцето не може да бие без другата. И двамата го знаеха. Тогава, щом не можеше да живее без нея, защо в снощния си сън избяга?

Подробностите му се губеха, но му се струваше, че Ракел е дошла да си поиска обратно половината сърце. Беше доловила слабите удари на неговата половина и по тях го беше открила. Бе позвънила на вратата му.

И летящият юмрук най-сетне го застигна. Реалността. Хари я беше изгубил.

Не той беше избягал от нея. Тя го беше изхвърлила.

Хари се задъха панически. Някакъв звук прониза слуховия му проход и му стана ясно, че болката не е само зад очите, а из целия мозък. Същият звук беше активирал съня, преди да се събуди. Някой звънеше на вратата. Идиотската, мъчителна и неизменна надежда пак надигна глава.

Без да отваря очи, Хари протегна ръка надолу към пода до дивана – към бутилката с уиски. Събори я и по кухото ѝ дрънчене, докато се търкаляше по протрития паркет, отсъди, че вече е празна. Насили клепачите си да се повдигнат. Вторачи се в ръката си, увиснала над ръба на дивана подобно на хищна лапа; в сивата титанова протеза на мястото на отрязания му среден пръст. Ръката му беше окървавена. Мамка му. Подуши си пръстите, докато се опитваше да си спомни завършека на вчерашния ден. Имаше ли намесени жени? Рязко отхвърли завивката и плъзна поглед надолу по 193-сантиметровото си голо атлетично тяло. Върна се към чашката сравнително отскоро и затова алкохолът още не бе оставил отпечатък върху физиката му, но ако обичайният сценарий се повторише и този път, мускулната му маса щеше да се стопи, а сивкавобялата му кожа – да побелее като тебешир. Хари щеше да се превърне в призрак и накрая да избледнее съвсем. Възщност не беше ли именно това целта да приема алкохол?

Привдигна се със стон и седна. Огледа се. Беше се върнал в положението, в което беше, преди да стане пълноценен човек и съпруг. Дори едно стъпало по-ниско. Не знаеше като ирония на съдбата ли да го тълкува, но двустайният апартамент с площ четирийсет квадрата, в който по-млад колега от полицията първо го подслони, а после се съгласи да му го отдаде под наем, се намираще един етаж под апартамента, където Хари живееше, преди да се пренесе при Ракел в масивната ѝ дървена къща в Холменколен. Когато се премести тук, Хари си купи разтегателен диван от ИКЕА. Обзавеждането включваше още библиотечен шкаф с грамофонни плочи зад дивана, ниска масичка, огледало, което все още не бе окачено никъде и стоеше облегло на стената в дневната, и скрин в коридора. Други мебели нямаше. Хари не беше сигурен защо продължава да живее така спартански – дали от мързел, или защото се опитва да си внуши, че това положение е временно; че след като поразмисли, Ракел ще поиска пак да се съберат.

Вслуша се в организма си. Повръщаше ли му се? Гадеше му се, но вече доста по-слабо. След две-три седмици организмът започваше да привиква към отровата и да повишава толеранса си към приеманата доза. Дори да иска дозата да бъде увеличена. Хари прикова поглед в празната бутилка от уиски, кротнала се между стъпалата му. „Питър Досън Спешъл“. Тази марка не му допаднаше кой знае колко. Виж, „Джим Бийм“ беше много по-хубаво, а и го продаваха в четвъртити бутилки, които не се търкалят по пода. Но „Досън“ беше по-евтино, а един прежаднял алкохолик с полицейска заплата и празна банкова сметка не е в позиция да бъде особено придирчив. Хари си погледна часовника. Четири без десет. Разполагаше с два часа и десет минути да се добере до „Винмонополе“, преди да затворят.

Пое си дъх и се изправи. Главата го цепеше до пръсва-